

δι' ὅσα δὲν ἤμποροῦσαν νὰ μετακομίσουν νὰ τὰ πάρουν μαζὶ τῶν. Αὐτὰ ἔγειναν τὴν ἄνοιξιν τῶν 1822, καὶ ἀπέρασαν εἰς τὴν Ἐπτάνησον καὶ ἀπὸ ἐκεῖ ἐκ διαλειμμάτων εὐγεναν εἰς τὴν Δυτικὴν Ἑλλάδα καὶ μερικοὶ εἰς Γαστούνην.

(ἀκολουθεῖ)

ΕΠΙΛΟΓΗΝ ΔΟΥ ANNINOU

ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΗ ΜΕΛΕΤΗ

ΕΙΣ ἜΡΓΟΝ ΤΟΥ ΔΙΑΣΗΜΟΥ ΠΟΙΗΤΟΥ ΤΗΣ ΑΜΕΡΙΚΗΣ

LONGFELLOW

ΤΟ ἌΣΜΑ ΤΟΥ ΧΙΑΒΑΘΑ

Μεταφρασθὲν ἐν τῷ μέτρῳ τοῦ πρωτοτύπου

ΥΠΟ

I. ΠΕΡΒΑΝΟΓΛΟΥ

(Ἐν Λειψία τύποις Δρουγουλίνου 1882)

(συνέχεια καὶ τέλος· ἴδ. προηγ. φυλ.)

Ἦ πορφύρα τοῦ βασιλέως τῶν ὄλων, ἠνιδίως οἱ μετὰ ταῦτα βασιλεῖς καὶ λάτρες τοῦ Μίθρα τῶν Περσῶν ἐφόρου, καὶ ὁ θύσανος μετὰ τοῦ σκήπτρου ἐπὶ πολὺν χρόνον ἐκυμάτισαν καὶ ἀπεστίλθον ἐπὶ τῶν πορφυρογεννῆτων Βυζαντινῶν Ἀυτοκρατόρων ἐπ' ὀνόματι τοῦ Μεταμορφωθέντος Σωτῆρος τῆς περὶ εἰρήνης ἐπαγγελίας, ἥτις, εἰ καὶ ἐν τῷ ἔσχατι τοῦ Χιαβάθα¹ παρίσταται ἀφοπλίζουσα τοὺς ἀρεμανίους καὶ διὰ τῶν ἰδίων ἑαυτῶν χειρῶν ἐν τῷ βέυματι τοῦ διαυγοῦς ὕδατος τοῦ ἐκ τῶν ποδῶν τοῦ Δεσπότη τῶν ἀνθρώπων πηγάσαντος πλύνουσα τὰ πολεμικὰ σημεῖα, τὰ αἰμοσταγῆ ἐνδυματῶν καταλείποντα ἐν αὐτῷ τὰ ἐρυθρὰ στίγματα, οὐχ ἦττον ὅμως τὸν παλαῖον ἀποθεμένον ἄνθρωπον καὶ τὸν νέον ἐνδυσσάμενον διὰ τοῦ ἐν ὕδατι καὶ πνεύματι βαπτίσματος, ὑπὸ τὸν τηλαυγῆ δίσκον τοῦ ἄστρου τῶν Ἑρώτων παρὰ τὴν σιδηρᾶν τοῦ ζόφους στέγην, μόλις παρηγορίας θάλασμον ἐπιχείει εἰς τὰς ἠνεωγμένας τῆς ἀνθρωπίνης καρδίας πληγὰς ἔτι καὶ ἐν ἐξακολουθούτων τῶν πολέμων καὶ φρικωδῶν μάλιστα κακουργημάτων, ὧν τὰ πολεμικὰ σημεῖα ἡ ἐρυθρὰ δηλοῖ στολὴ οὐκ ἐπὶ τοῦ Ἑρωτος ἀλλ' ἐπὶ τῶν παριστάντων αὐτὸν βροτῶν, περὶ οὓς οἱ ἀρχαῖοι ἡμῶν πρόγονοι ἀτόπως, δυσπίστος καὶ κακοζήλως ἔλεγον «Ὡς μέγα κακόν, Ζεῦ, Ἑρως βροτοῖς,» τοῦθ' ὅπερ Ἡ Κ α π ν ο σ ὕ ρ ι γ ξ τῆς Εἰρήνης εὐφύεστατα διαψεύδει, καὶ ὁ χριστιανισμὸς ἀπεσκοράκισε, καταδεικνύς τὸν Ἑρωτα τὸ ὑπέρτατον ὄν καὶ ἀπόλυτον ἀγαθόν, τὸ ἄκρον ἄωτον τῆς παντοδυναμίας καὶ ἀ-

1) Κεφ. I Ἡ Κ α π ν ο σ ὕ ρ ι γ ξ τῆς Εἰρήνης, ἀριστούργημα προδιατυπώσεως τοῦ κυρίου θεματός τοῦ κειμένου.

ρετῆς εἰς πείσμα τῶν Νερῶνων, Καλιγούλων καὶ Τιβερίων τῆς εἰδωλολάτρου, τυραννόφρονος, κοσμοκρατείας καὶ σιδηροφράκτου παλαιᾶς Ῥώμης ἐπὶ τοῦ μετώπου τῆς ὁποίας ἀνεγίνωσκεν ὁ Χριστὸς τὸ αὐτοκρατορικὸν τοῦ παλαιοῦ ἀνθρώπου πρόγραμμα «οὐκ ἦλθον βαλεῖν εἰρήνην ἐπὶ τῆς γῆς, ἀλλὰ πῦρ καὶ μάχαιραν» καὶ καθ' οὗ ἀντέτεινε τὸ τῆς μεγάλης καὶ ἀνθρωποσωτηρίου τῶν ἐθνῶν προσδοκίας «Εἰρήνην πάσι».

Τὴν προσδοκίαν ταύτην ἀνευρίσκει ὁ ἀναγνώστης ἐν τῷ πρώτῳ κεφαλαίῳ τοῦ ἔσχατος Χιαβάθα ἀπαραιμίλως διατετυπωμένην καὶ διὰ τῶν στίχων τῆς Μεταφράσεως σαφέστατα ἐκπεφρασμένην ᾧδὲ πως.

Ἐβαρύνθη τὴν ὄργην σας
Καὶ τὰ μίσση καὶ τὰς ρήξεις
Καὶ τοὺς συνεχεῖς πολέμους·
Ἐβαρύνθη τὰς ἀργίας
Φονικὰς σας ἐκδικήσεις·
Τέκνα μου, συλλογισθῆτε·
Ἡ ἰσχὺς ἐν τῇ ἐνώσει,
Κίνδυνος δ' ἐν διχνοσίῳ!
Ὅθεν τοῦ λοιποῦ νὰ ζῆτε
Ἀδελφοὶ ἡγαπημένοι
Ἐν εἰρήνῃ πρὸς ἀλλήλους.
Θὰ σὰς στείλω καὶ Προφήτην,
Λαοπόθητον σωτήρα,
Ὅς τις θὰ σὰς ὀδηγήσῃ
Καὶ διδάξῃ, καὶ μαζὺ σας
Θὰ μοχθῆ καὶ θὰ συμπάσχῃ.
Ἄν ἀκολουθῆτε τοῦτον
Εὐτυχεῖς θὰ ἦσθε ὅλοι,
Ἄν δὲ ὅμως τοῦ σωτήρος
Ἀμελήσητε τὴν λόγους
Βαθμηδὸν θ' ἀπολεσθῆτε.

Καὶ ὄντως, ὁ ἐν Ἀσίᾳ τῇ ἀρχικῇ ἐστὶν τῶν θείων ἐμπνεύσεων καὶ ἁγίων πράξεων, ἐπιφανεῖς λαοπόθητος σωτὴρ ὁ καὶ παρὰ τοῦ σοφοῦ Σωκράτους πρὸ τριακοσίων ἐτῶν προαγγελθεὶς, τί ἄλλο ἠννόησεν ἢ ταῦτα, λέγων τοῖς μαθηταῖς καὶ ἀποστόλοις αὐτοῦ «Εἰρήνην τὴν ἐμὴν δίδωμι ὑμῖν ἵνα ἡγάπατε ἀλλήλους ἐν τούτῳ γινώσκονταί πάντες ὅτι ἐμοὶ ἡμαθηταὶ ἐστὲ ἐὰν ἡγάπατε ἀλλήλους»; Τὴν ἐν τῇ ἐνώσει ἰσχὺν κατέδειξεν ἐπιλέξας «ὅπου εἰμὶ ἐγὼ ἐκεῖ καὶ ὑμεῖς ἐστέ, ὅτι ὁ Πατὴρ ἐν ἐμοὶ ἐστὶ καὶ ἐν αὐτῷ, ἵνα ἐν ὧμεν»..

Ἡ ἱερά ὄσφ ὑψηλὴ καὶ θεόπνευστος αὐτὴ ποίησις εἶναι θησαυρὸς ἀκένωτος ψυχωσωτηρίων καὶ λίαν ἐκπολιτιστικῶν ἀρχῶν ἐσαεὶ διατελοῦσα πρότυπον πρὸς τοὺς λαοὺς, τὰ ἔθνη καὶ τὰς κυβερνήσεις αὐτῶν πρὸς ἐπιτέλειαν τοῦ πρὸς τὴν εἰρηνικὴν καὶ ἀπρόσκοπτον πρόοδον τοῦ κοσμοπολιτικοῦ προορισμοῦ ἐκάστης αὐτῶν.

Ἐν τῷ μέσῳ τῆς κεκορυφωμένης διαφορᾶς τοῦ καθ' ἡμᾶς.

αἰῶνος ἐν τε τῇ Δύσει καὶ τῇ Ἀνατολῇ ριζοβολησάσης βα-
θέως ἀνάγνωσμα, οἷον τὸ τοῦ «ἄσματος τοῦ Χιαβάθα» ἀπο-
βαίνει ἀναγκαῖον καὶ τοῖς πᾶσι χρησιμώτατον καθὸ ἐν συν-
τόμῳ περιλαμβάνον τὰς οὐρανίους ἐκείνας ἐμπνεύσεις τῆς ἀρ-
χικῆς τῶν ἐθνῶν ἐπαγγελίας, ἣν ὁ μὲν Χριστιανισμὸς πιστῶς
καὶ ἀπαρεγκλίτως ἠκολούθησεν ἀπὸ ἄκρας τοῦ Οὐρανοῦ Κυ-
ρίου καὶ Πατρὸς ἡμῶν Θεοῦ φιλανθρωπίας καὶ δικαιοσύνης, ὁ
δὲ ἰσλαμισμὸς ἀντιμετωπίσας ἀμειλίκτως ἐπολέμησεν αὐτάς,
ἐπὶ τῇ ἀνεπανορθώτῳ ἀπωλείᾳ τῶν ὀπαδῶν του. Ἄλλ' ὅποια
ἄλλοις ἐποχῶν καὶ αἰῶνων!

Τὸ ἔσμα τοῦ Χιαβάθα, ἦτοι ἡ Προφητικὴ αὐτῆ λυρωδικῆ
Μεσιὰς τοῦ Ἰνδισμού, ἰδοῦ πῶς πρὸ τοσούτων αἰῶνων προδια-
χαράττει τὸ σχέδιον τοῦ καθ' ἡμᾶς τὸ πλεῖστον ἀπραγματο-
ποιήτου χριστιανικοῦ πολιτισμοῦ, τοῦ ἠθικοῦ μέρους τοῦ ὀ-
ποίου ἡ βεβήλωσις ἐπιτρέπει ἡμῖν τὴν ἐπανάληψιν τῆς λατι-
νικῆς ῥήσεως «O tempora, o mores! tempora mutauturet
nos mulamur in illis» δηλαδή «ᾠ ἦθη, ᾠ καιροί! Οἱ και-
ροὶ ἠλλοιώθησαν καὶ ἡμεῖς ἠλλοιώθημεν ἐν αὐτοῖς» παρακο-
λουθῶντες δὲ τὴν ἀρχικὴν περὶ εἰρήνης ἐπαγγελίαν τοῦ χρι-
στιανισμοῦ μὴ θαυμάσωμεν ἀκροαζόμενοι τῶν ῥωμαϊκῶν λεγεώ-
νων τὴν ἐπίκλησιν «Est Deus in nobis agitante, calessi-
mus illo,» ἦτοι «τὸν ἐν ἡμῖν εὐεργετοῦντα Θεόν, αὐτὸν ἐπι-
καλεσώμεθα.»—Τίς δὲ οὗτος; Θεὸς τοῦ πολέμου; ἢ τῆς εἰ-
ρήνης;

Βεβαίως τῆς εἰρήνης, καθάπερ ὁ τοῦ Μωϋσέως ἐπικαλου-
μένου αὐτὸν κατὰ τὴν μετὰ τὴν αἰχμαλωσίαν ἔξοδον ἐκ τῆς
Αἰγύπτου τῶν Ἑβραίων διὰ τῆς ῥήσεως ἐβραϊστὶ «Mika
moká beëlin Iehovah», δηλαδή «Σῶσον, Κύριε, τὸν λαόν
Σου, ὃν ἐξηγόρασας».

Καὶ οἱ πολυχρόνιοι πόλεμοι ἀπὸ τῆς συγκρούσεως ἀγρίων,
ἀγενῶν καὶ χαμαιζήλων παθῶν ἢ συμφερόντων, ὡς ἐπὶ τὸ
πλεῖστον, προερχόμενοι ἐπιδιώκουσι τὴν ἀποκατάστασιν τῆς
εἰρήνης, χάριν τῆς ὁποίας θυσιάζονται τὰ πλήθη πρὸς ἀπό-
λαυσιν τῶν ἀγαθῶν αὐτῆς, γινόμενα βορὰ τῆς κενοδοξίας τῶν
ἡγητόρων αὐτῶν, ἢ τῶν φυλετικῶν αὐτῶν διενέξεων καὶ συχ-
νῶν διαμαχῶν πρὸς παῦσιν τῶν ὁποίων ἐπιζητεῖται τὸ ση-
μεῖον τῆς εἰρήνης ὡς ἐν ὄρῳ βαρυτάτου καὶ μονίμου χειμῶνος
τὸ οὐράνιον τῆς Ἰριδος τόξου.

Ἰδοῦ λέγουν οἱ προφῆται,
Ἰδοῦ, λέγουν, τὸ σημεῖον,
Τὸ φαινόμενον μακρόθεν
Ὡς κυρτὸς ἰτέας κλάδος,
Ὡς χεὶρ νεύουσα ἐξ ὕψους.—
Ὁ Δεσπότης τῶν ἀνθρώπων
Εἰς συμβούλιον τὰ ἔθνη
Συγκαλεῖ καὶ τοὺς ἀνδρείους
Τῶν λαῶν του στρατιῶτας.—
Τότε εὐθύς οἱ στρατιῶται

Ἐν σπουδῇ συνῆλθον ὄλοι,
Οἱ Καμάγγαι, Μοϊκάνου,
Οἱ Ὀκτάβαι, Δελαβάροι,
Οἱ Μελάμποδες, Συσῖναι
Οἱ Ὀμαῦχαι καὶ Παοῦνοι,
Οἱ Μανδάναι, Δακοτάχαι
Ὁξηθαῖοι καὶ Ὁσρώνιοι—
Ὅλοι εἶδον τὸ σημεῖον
Τοῦ σωλῆνος τῆς εἰρήνης,
Κι' ἦλθον ὄλοι πρὸς τὰ ὄρη
Τῶν κοκκίνων Λατομείων.
Καὶ ἐστάθησαν κρατοῦντες
Τὰ πολεμικά των ὄπλα
Κεχρωματισμένα ὄλα
Ὡς τοῦ φθινοπώρου φύλλα
Ἡ ὡς οὐρανὸς πρωΐας,
Καὶ προσέβλεπεν ἀλλήλους
Μ' ὄμμα γέμον δυσπιστίας
Καὶ μὲ τὴν καρδίαν πλήρη
Ἀπὸ τὸ ἀρχαῖον μῖσος
Κ' ἐκδικήσεως τὴν δεῖψαν,
Τῶν προγόνων τὴν ἀγρίαν
Φοβερὰν κληρονομίαν.—
Τῶν λαῶν ὁ μέγας Πλάστης
Τοὺς προσέβλεπεν εὐσπλαγγῶς
Καὶ μὲ πατρικὴν ἀγάπην,
Τοὺς προσέβλεπεν, ὡς βλέπει
Ὁ πατὴρ ἐπὶ τῶν τέκνων,
Λυσσῶδῶς φιλονεικούντων,
Κι' ἠπλωσε τὴν δεξιάν του
Ὅπως ὑπὸ τὴν σκιάν της
Τὰς ἐξάψεις κατευνάσῃ
Καὶ τὴν πυρετώδη λύσσαν.
Εἶπε μὲ φωνὴν βροντώδη,
Ἄγτηχοῦσαν ὡς τὸ ρεῦμα
Τὸ εἰς φάραγγας βαθείας
Μετὰ κρότου καταπίπτον,
Εἶπε πρὸς αὐτοὺς τοιαῦτα:
«Τέκνα, δυστυχῆ μου τέκνα, (α)
ᾠ ἀκούσατε τοὺς λόγους
Καὶ τὰς παρανέσεις ταύτας
Τοῦ Κυρίου καὶ Πατρὸς σας!
Γῆν σὰς ἔδωκα πρὸς θήραν,

(α) Πρὸς τῇ δυστυχίᾳ τῶν ἀνθρώπων ἐπὶ τοῦ μικροσκοπικοῦ
πλανήτου τῆς γῆς, ἢ θρηνοδία τῶν Δρυάδων, Ληρηίδων καὶ Σα-
ρήνων κατὰ τὸν ἀποχωρισμὸν τοῦ Χιαβάθα προεδήλουν «ἐν τῷ κό-
σμῳ τούτῳ θλίψιν ἔξετε».—

Ποταμούς πρὸς ἄλιεαν,
Καὶ ἄρκουδας καὶ βουνάσους,
Καὶ δορκάδας καὶ ἐλάφους,
Κάστορας κ' ἄγρίας χῆνας,
Σᾶς ἐστόλισα τὰ δάση
Μὲ πτηνὰ, καὶ μὲ ἰχθύας
Τὰ νερὰ τῆς χώρας ὅλα;—
Πῶς λοιπόν; δὲν σᾶς ἀρκοῦσιν
"Ὅλ' αὐτὰ καὶ πολεμᾶτε
Ἄμοιβαίως εἰς τὸν ἄλλον;

Καὶ μολοντοῦτο εἰσέτι διαμάχονται ἀλλήλους οἱ ἄνθρωποι ἐν τῷ κόσμῳ καὶ δὲν δίδουσιν ἀκρόασιν οὔτε εἰς τοὺς λόγους τοῦ Μεγάλου Πλάστου, οὔτε εἰς τὰς ἐμπνεύσεις τοῦ Μεγάλου Πνεύματος πίστιν παρέχουσιν, οὔτε εἰς τὰ θαύματα τῶν μεταμορφώσεων πείθονται οὐ μὴν ἄλλ' οὐδὲ εἰς τὴν μελίρρυτον καὶ ὑπερουράνιον καὶ ὄντως θαυματουργόν τοῦ Ἐρωτος φωνὴν προσέχουσι φανταζόμενοι αὐτὸν ἐν ἤχῳ τυμπάνου ψάλλοντα καὶ τὴν φωνὴν τῶν ἄσμάτων του δικαίως ἐπιβάλλοντα, εἰ καὶ κορύβας ἐπὶ τοῦ Ὀλύμπου οὐδέποτε ὤφθη οὐδὲ ἠκούσθη ἄδων τὰ τῆς τυμπαγοκρασίας ἄσματα.

Ἐπερὶ δὲ τὸς τὰ μελισταγῆ καὶ ἀξιάγαστα καὶ ἐπαγωγὰ τῶν χριστιανικῶν ἀρετῶν ἰερὰ παραγγέλματα ἐκπληρῶν, χαίρω ὅτι ἀναγινώσκων καὶ αὖθις ἄνευ διακοπῆς τὴν ὠραίαν Μετάφρασιν τοῦ «Ἄσματος τοῦ Χιαβάθα» διανοίγω εἰς τὴν φαντασίαν μου τὸν παράδεισον τῆς Ἐδέμ, ἐν ᾧ ἡ καρδιά μου ἀνακουφιζομένη πληροῦται ἀφάτου εὐφροσύνης καὶ ἀγαλλιᾶσεως καὶ καλαισθητοῦσα ἡ ψυχὴ μου ἀποβάλλει τὴν δυσθυμίαν ἐπὶ τῇ κοινωνικῇ τῶν καθ' ἡμᾶς χαλεπῶν χρόνων καχεξίᾳ, ὃ δὲ νοῦς μου, λησμονῶν τὰ δεινοπαθήματα τῶν λαῶν καὶ ἔθνων τῆς ὑψηλίου ἕνεκα τῆς ἀνθρωπίνης ἀτελείας ἐπισωρευόμενα, φιλοσοφικῶς ἐξετάζει τὰ ἀθεράπευτα νοσήματα τῶν καταθασανίζομένων ψυχῶν, ἃς ἡ θεὰ τοῦ ἀπεράντου Σύμπαντος καὶ τῶν ἐναρμονίων φωταντλιῶν αὐτοῦ, καὶ ἡ συναίσθησις αὐτῆ τοῦ ὑπεραπέρου ἰδανικοῦ, τοῦ ἀπολύτου ἀγαθοῦ ἢ ἰδέα δύνανται καὶ πῶς νὰ παραμυθῆσωσι.

Ἐν τοῖς προϊστορικοῖς χρόνοις, παρὰ τὴν γνώμην τοῦ Συγγραφέως (α) τῆς ῥωμαϊκῆς μυθολογίας καὶ τῆς Ἑλληνικῆς Ἱστορίας ἀπὸ τῆς πελασγικῆς μέχρι τέλους τῆς ῥωμαϊκῆς κτήσεως τῆς ἀρχαίας Ἑλλάδος, καὶ πολὺν χρόνον πρὸ τοῦ ἔκτε τῆς Ἀσίας καὶ Αἰγύπτου εἰς τὴν Ἑλλάδα ἀποικισμοῦ τοῦ ἀποτελέσαντος τὴν γνωστὴν ἀρχέγονον τῶν Πελασγῶν ἐποχὴν, οἱ καθ' Ἡρόδοτον Κάλλανοι, τμημὰ τοῦ μεγάλου πρωτοϊνδικοῦ ἢ δραβιδικοῦ κλάδου τῆς Καυκασίας φυλῆς, ἐξ ἧς οἱ Ἄρβιοι ἀπ' εὐθείας ἔλκουσι τὸ γένος παρὰ τῶν Ἀργᾶς, πολλῶν προγενέστερον τοῦ ἰαφεθίου ἢ εὐρωπαϊκοῦ προκατακλυσι-

(α). Thomas Kettle γνωματεύοντος ὅτι οἱ πρῶτοι κάτοικοι τῆς Ἑλλάδος ἦσαν γηγενεῖς, ἄγριοι καὶ βαλινοφάγοι.

αίως (α) μεταναστεύσαντες εἰς Ἑλλάδα διὰ τοῦ βορρᾶ ἔχνη τῆς διαβάσεως αὐτῶν κατέλιπον ἐν τε τῇ Γερμανίᾳ καὶ λοιπῇ εὐρωπαϊκῇ χώρῃ, ἰδίᾳ ἐν Γερμανίᾳ διὰ τῶν Ἀλλαμάνων, κομίζοντες μεθ' ἑαυτῶν τὰς μυθολογικὰς περὶ κοσμογονίας παραδόσεις τῆς εὐφροσύνης καὶ καλλιάρπου αὐτῶν χώρας, τῆς εὐσκίου Ἰνδικῆς, τὰ τερψίθυμα αὐτῶν διηγήματα καὶ τὰ θελξικάρδια ὅσῳ εὐφάνταστα ἑαυτῶν ἐνύπνια τὰ μεταρσιῶντα τὴν ψυχὴν ἐκ τῆς εὐώδους καὶ ἀρωματοφόρου ἀτμοσφαιρας τῆς Γῆς τῆς ἐπαγγελίας εἰς τὸν ἐπουράνιον τῆς αἰωνιότητος Παράδεισον, εἰς τὴν πανευφρόσυνον καὶ παναἰδίου τοῦ Ἀπολύτου ὄντος μακαριότητα, ἧς οἱ πάντες ἐφίενται κατὰ τὸ μᾶλλον ἢ ἥττον, οὔσης κύριον μέλημα τοῦ ποιήματος τοῦ Χιαβάθα ἀπ' ἀρχῆς μέχρι τέλους, ἐν ᾧ ὁ ἦρωες τοῦ ἄσματος θὰ ἐδύνατο νὰ εἴπῃ, ἀπὸ τῆς εἰς τὰς νήσους τῶν Μακάρων ἀφίξεώς του, «Τὴν πίστιν τετήρηκα, τὸν δρόμον τετέλεκα», ὃ δὲ Ἰησοῦς Χριστός, ὁ λαοπόθητος Σωτὴρ εἶπε τῇ προτεραίᾳ τοῦ σταυρικοῦ αὐτοῦ θανάτου «Πάτερ, οὐς δέδωκάς μοι ἔσωσα»,—«ὅτι νῦν ἐδοξάσθη ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου».

Πλὴν ἐμβριθέστερον μελετῶντες τὴν κατάστασιν τοῦ παναρχαίου αἰῶνος καὶ συγκρίνοντες αὐτὴν κατὰ βάθος πρὸς τὴν τοῦ ἀρχαίου, χωρὶς νὰ λάβωμεν ὑπὸ σκέψιν τοὺς μετ' αὐτοῦ δίκην κρίκων ἀλληλεπιδέτους αἰῶνας ἤτοι τοὺς μετ' αὐτὸν αἰῶνα τῆς χριστιανικῆς ἐποχῆς, τὸν μεσαίωνα τῆς μεταναστευτικῆς, τὸν νέον αἰῶνα τῆς Ἐπαναστατικῆς καὶ τὸν νεώτατον αἰῶνα τῆς ἀποκαταστάσεως, ἀρκεῖ εἰς τὰς πηγὰς αὐτοῦ τοῦ ἀρχαίου νὰ ῥίψωμεν ἀπλοῦν ἑταστικὸν βλέμμα, ἵνα κατανοήσωμεν τὴν ἀληθῆ καὶ πραγματικὴν αἰτίαν τοῦ πρωτοτύπου, ἰδιορρύθμου καὶ ποικίλου ἀρχαίου ἑλληνικοῦ πολιτισμοῦ πρὸς ταῖς κλιματικαῖς ἐπιρροαίας, ὧν ἕνεκα ὄλοσχερῶς μετεβλήθησαν ὅτε χαρακτήρ, τὰ τε ἦθη καὶ ἔθιμα αὐτοῦ.

Τὸ ὑπέρλαμπρον τοῦ ἰδανισμοῦ φῶς, ὑποφῶσκον ἐπὶ τοῦ ἀνθρωπίνου νοῦ, γεννᾷ τὰς περὶ κόσμου, θεοῦ, τοῦ ὑπερτάτου ἀγαθοῦ, τῆς ἀμοιβῆς τῶν εὐπραγιῶν αὐτοῦ παρὰ τῆς ἀνθρωπίνης ἀδυναμίας ἀπαιτουμένης καὶ τῆς τιμωρίας τοῦ κακοῦ, ἰδέας καὶ ἀρχὰς ἐκ τῶν ὧν οὐκ ἄνευ τοῦ Ἠθικοῦ Νόμου τοῦ ἡμέραν παρ' ἡμέραν ἀπὸ τῶν παναρχαίων χρόνων μέχρι τῶν καθ' ἡμᾶς τιθασσέοντος, τοῦ πλάττοντος, ἀναδιοργανοῦντος, διαμορφοῦντος καὶ ἐπὶ τὰ κρείττω τροποποιῶντος καὶ ἐπί, εἰ μὴ στερεωτέρων, ἧσον ἀκροσφαλῶν βάσεων ἐκπολιτίζοντος τὰς φυλάς, τοὺς λαοὺς καὶ τὰ ἔθνη τοῦ ἀνθρωπίνου γένους διὰ τῆς ἀπὸ τῶν κακῶν ἀποχῆς καὶ τῆς ἐπὶ τὰ καλὰ παροτρύνσεως.

Ἡ ἀπανταχοῦ τῆς Οἰκουμένης ἀνθρωπότης, ἢ ὑπὸ τὸν ἡλιον ἐπιδεικνύσα μάλιστα τότε βαρόμετρον καὶ τὸ θερμόμε-

(α) Ὁ κατακλυσμὸς τοῦ Νῶε περιωρίσθη εἰς τινὰ τῆς Ἀσίας εἰρη.—Τοιαυτὴ ἡ γνώμη μου ἐκ τῶν ὑστέρων ἐπιβεβαιουμένη.

τρον τῆς προόδου καὶ τοῦ πολιτισμοῦ αὐτῆς, ὡς ἔχει τάνυν, δύναται νὰ εἴπῃ ὅτι κατ' ἀρχὴν ἀποφεύγει τὸ κακὸν καὶ εὐπραγεῖ μὴ φοβουμένη τὴν τρωρίαν καὶ μὴ ἀπαιτοῦσα μηδὲ προσδοκῶσα τὴν καλὴν ἀμοιβήν.

Ἄς ἀπαντήσωσιν ἅπαντα τὰ θρησκευόμενα κατὰ θεωρίαν καὶ κατὰ πράξιν, διὰ τῆς λυδίας λίθου μάλιστα ὅσα διήλθον ἐφαρμοζόμενα.

Οὕτως ὥστε τὸ « Ἄσμα τοῦ Χιαβάθα » ἐν συνόλῳ παρίστανται τὴν ἐν τῷ πολυδαίδαλῳ βίῳ τοῦ ἀνθρώπου δοκιμασίαν τῆς ἐν τῇ κατὰ τῆς κακίας ἢ τῆς ἀδιαφορίας διαπάλῃ αὐτῆς· ἐξελληνισθὲν δὲ λίαν καταλλήλως προστίθησιν ἓνα τυμπαλῆ μαργαρίτην εἰς τὸ ἐπὶ τοῦ βωμοῦ τοῦ Παρνασσοῦ περιδέραιον τῆς μούσης Θαλίας.

Ἐν Ἀργοστολίῳ Κεφαλληνίας, τῇ 13 Ἰουλίου 1883,

ΕΠΗΜΕΙΝΩΝΔΑΣ Γ. ΑΝΝΙΝΟΣ

ΠΕΡΙ ΚΑΦΕ.

Σ. Τ. Δ.—Ἐκ τῆς νεωτάτης καὶ τελειοτάτης ἐκδόσεως τῆς Φαρμακολογίας τοῦ σοφοῦ ἡμῶν καθηγητοῦ καὶ παρ' ἡμῖν ἱατροῦ κ. Θ. Ἀφεντούλη, μεταφέρομεν εὐχαρίστως τὰ κατωτέρω περὶ καφέ, περικύπτοντες ὅτι, καθαρῶς ἐπιστημονικόν, ἤθελεν ἀποβῆ ἕξεν τοῖς πολλοῖς τῶν ἀναγνωστῶν.

Κοφέας σπέρματα.

Coffea arabica, L. Rubiaceae, Coffeaceae, δένδριον ἀειθαλές τῆς Ἀβυσσινίας κατὰ τὰς ἐπαρχίας Κόφας καὶ Ναρρέας, ἐκεῖθεν μεταφυτευθὲν εἰς τὴν εὐδαίμονα Ἀραβίαν, εἶτα δὲ καλλιεργηθὲν κατὰ τὴν Ἰαύαν, τὴν Βρασίλιαν¹ καὶ τὰς πέριξ νήσους, τὰς ὑπὸ τὸν τροπικόν.

Ὁ καρπὸς τῆς κοφέας, ὁ γινώριμος, εἶνε κάρυον ὡς 6''' τὸ μῆκος, ὡς 4''' τὸ πλάτος· ὅταν ἄωρον, πράσινον· ὅταν ὄριμον, ὑπέρυθρον ἢ ἰώδες· ἐνέχον δύο ἡμισφαιρικά σπέρματα, περιβεβλημένα περισπέρμιον ὑμενώδες καὶ κίτρινον. Τὸ κερατοειδὲς τοῦ σπέρματος λεύκωμα, σύγκειται ἐκπαχυτάτων κυττάρων, ὧν μεταξὺ σταγόνια αἰθερίου ἐλαίου καὶ οὐσία τις κατατετριμμένη, ἄμφω ἐν ἰδίῳ σωλῆσιν ἐγκείμενα. Ὁ σμῆ ἰδιαζόντως ἀρωματική, γεῦσις γλυκάζουσα καὶ στυφή.

Φέρονται πολλὰ εἶδη σπερμάτων κοφέας, ὧν κρατίστα τὰ ἐξ Ἀραβίας (Μόκα), μικρά, στρογγύλα σχεδόν, ἀμαυρῶς κί-

1) Τῆς Βρασίλιας τοὺς καφέδες, εἶδομεν ἐσχάτως ἐν τῇ ἐκθέσει τῶν Βρασιλιανῶν προϊόντων, ἐν Ἀθήναις, ἐνθα πολλὰ τούτων εἶδη ἐξετέθησαν. Σ. Σ. Α.

τρινα καὶ ἀρωματικώτατα· δεύτερα τὰ ἐκ Βρασίλιας λευκοπρασινίζοντα· ἐσχάτα τὰ ἐκ τῶν τροπικῶν νήσων, τὰ ξανθόπυρρα, ἢ ὑπόλευκα.

Φρυγομένων τῶν σπερμάτων, μέρος τοῦ ἐν αὐτοῖς αἰθερίου ἐλαίου ἐξατμίζεται, μέρος δὲ τῶν λιπαρῶν στοιχείων ἐξιδροῦται ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας τῶν σπερμάτων ἐκ δὲ τοῦ λευκώματος, τοῦ σακχάρου καὶ τῆς δεψίνης συνίστανται οὐσίαι ἐμπυρευματικαὶ καὶ δεξιτερίνη, τὸ δὲ διπλοῦν ἄλλας τῆς κοφεΐνης ἀναφυσᾶται, ὅτε μέρος τῆς βάσεως ταύτης προκύπτει ἐλεύθερον· ἂν δ' ἐπὶ τῆς φρίξεως θερμανθῶσι τὰ σπέρματα πλέον τῶν 250°, ἐξατμίζεται ἡκοφεΐνη ἀερούμενη, ὃ δὲ καφὲς ἀποβάλλει τότε τὸ πλεῖστον τῆς ἀρετῆς.

Ἡ ἐφ' ὑγιῶν ἐνέργεια τοῦ καφέ, οἷος λαμβάνεται καθ' ἡμέραν ὡς ποτὸν διαιτητικόν, ἐξαρτᾶται καὶ ἐκ τῶν ἄλλων στοιχείων αὐτοῦ, καὶ μάλιστα ὅπως ταῦτα τροποποιῶνται ὑπὸ τῆς φρίξεως.

Καίτοι ἀπὸ γενετῆς εἰθισμένοι εἰς τὴν διαιτητικὴν χρῆσιν τοῦ καφέ, ὡς ἐξ ἧς αἰεὶ δυσπαθέστερον καθιστᾶται τὸ σῶμα πρὸς τοῦτον, ἀλλ' ὅμως πίνοντες ἕγχυμα ἐξ $\frac{1}{4}$,—1—1 $\frac{1}{2}$, οὐγ. προσπεφυγμένου καὶ προσφάτως ἀληθισμένου καφέ, θερμαίνόμεθα τὸ σῶμα καὶ καρδιακτυποῦμεν, καὶ διεγειρόμεθα ἐγκέφαλον καὶ βραχίτην, ὡς ἀπὸ μέθης εὐφροσύνου· ἡ φαντασία ἐξάπτεται, ἡ διάνοια γίνεται γονιμώτερα καὶ ὄζυτέρα, τὰ αἰσθητήρια εὐπαθέστερα, ὃ δὲ ἄνθρωπος εὐδιεγερτώτερος καθ' ὅλου. Ὁ ὕπνος ἐκδιώκεται, αἱ χεῖρες ὑποτρέμουσιν, εἰσὶ δὲ καὶ οἱ κεφαλαγοῦντες καὶ καθιστάμενοι ὑπνηλοί, ὡς ἀπὸ οἰνοπνεύματος. Κολάζει μὲν ἡ ἐξίς πάντα ταῦτα, ἀλλ' ἡ κατάχρησις φέρει ὑπεραισθησίαν τῶν νεύρων καὶ τινὰ δυσκολίαν τοῦ θυμικοῦ, οἱ δὲ καταχραστοὶ κακορεκτοῦσι τε καὶ κακοτροφοῦσι καὶ καταφέρονται εὐκόλως καὶ ἐξ αἰτίας σχετικῶς εὐτελοῦς εἰς ἐκρήξεις ψυχικῶν ταραχῶν καὶ βιαίας καρδιοπάλσεις. Διὰ τοῦτο καὶ κακὴ ἢ συνήθεια τοῦ λαμβάνειν τὸν καφὲν ἀμέσως μετὰ τὸ γεῦμα, διότι πονηροτέρα γίνεται ἡ πέψις ἐπ' αὐτῷ, ὡς ἀποδεικνύει οὐ μόνον ἡ ἀπροκατάληπτος παρατήρησις παρ' ἀνθρώποις ὑγιέσιν, ἀλλὰ καὶ τὰ ἐπὶ ζῶων πειράματα, παρ' οἷς ἐνεχύθη ἕγχυμα καφέ εἰς τὸν στόμαχον, μετὰ τὴν βρωσίαν, καὶ ἡ πέψις ἐβραδύνθη ἀντὶ τοῦ ταχυθῆναι. Τὰ οὖρα ὅμως ἀποκρίνονται πλείονά τε καὶ ἥττον κεκορεσμένα ἀλάτων καὶ οὐρίας· ὅθεν καὶ συνήγαγον τινες, ὅτι ἐπὶ τῷ καφέ βραδύνεται ἡ κατανάλωσις τῶν λευκωματοειδῶν, ἀφ' οὗ δηλαδὴ ὀλιγωτέρα οὐρία εὔρηται ἐν τῷ οὐρῳ, καὶ ἀφ' οὗ ἐπὶ μακρὸν δύναται νὰ ζήσωσιν ἄνθρωποι, ὡς μόνην τροφὴν λαμβάνοντες ἕγχυμα καφέ.

Ἐκ τῶν ἄνω γίνεται δῆλη ἡ μεγάλη τοῦ καφέ διαιτητικὴ ἀξία ἐξηγεῖται δὲ καὶ ἡ εὐρεῖα χρῆσις αὐτοῦ. Τὴν πρῶϊαν, ἀποσοβῆ τὸν ὕπνον μετὰ πότον ἐκδιώκει τὴν ἐκ τοῦ οἰνοπνεύματος νάρκη· μετὰ κόπον ζωογονεῖ τὸ κεμηκὸς σῶμα· μετὰ κάματον νοερὸν ἐξάπτει πάλιν τὰς λειτουργίας τοῦ ἐγκεφάλου.